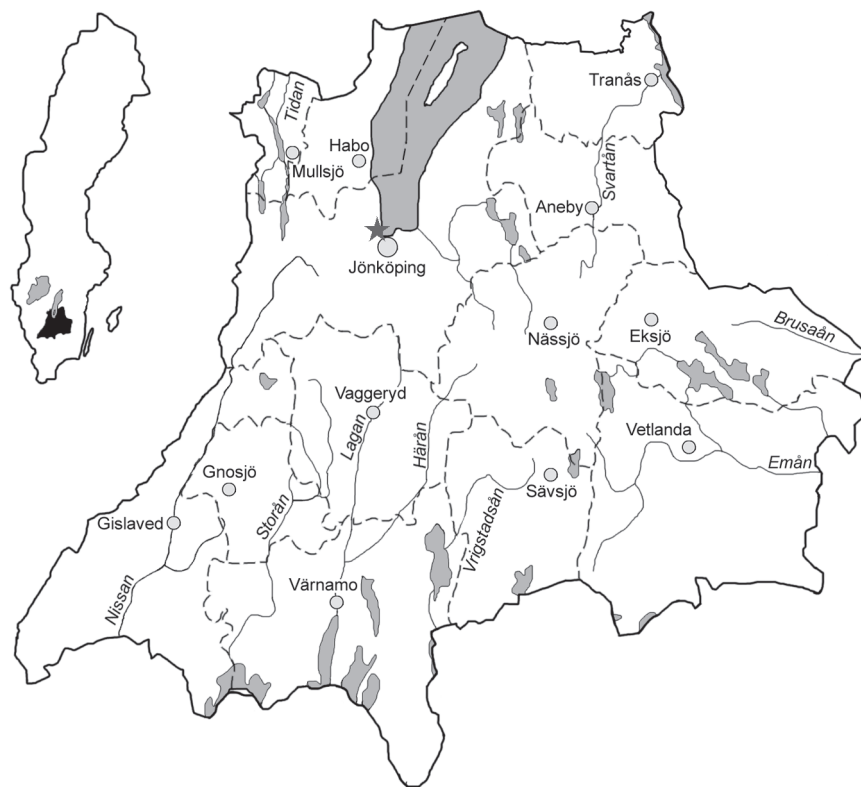

Strandängen

Arkeologisk utredning inför nybyggnation, Jönköpings
socken och kommun, Jönköpings län

Rapport, ritningar: Ann-Marie Nordman
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2013

Rapport över utförd arkeologisk undersökning

Dnr: 121/2012	Dnr enl Lst beslut: 431-2326-2012	Rapport: 2012:68
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Jönköping
Socken: Jönköping (Ljungarum)	Trakt/kvarter/fastighet: Kortebo 4:9 m fl	
Ekonomisk karta: 7E 2a	Fornl nr: 157:1	Stad:
N: 6407900	E: 449700	Nivå – lägsta: 90 möh –högsta: 115 möh

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering: Husbyggnation				
Typ av undersökning: Arkeologisk utredning				
Uppdragsgivare: Jönköpings kommun		Ansvarig institution: Jönköpings läns museum		
Fältarbetsledare: Ann-Marie Nordman		Fältarbete from 2012-10-19 tom 2012-11-02		
Antal arbetsdagar i fält: 6				
Undersökningens omfattning	Utredd yta/m²	Schaktad yta/m²	Schakt/löpm	Volym/m³
	100 000		875	

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg	Sammansatta lämningar:		
Lämningar: 157:1. Lösfynd av båtyxa. Exakt fyndplats okänd.			
Undersökningsresultat	Sammansatta lämningar:		
Anläggningar: 1 möjlig härd, 1 röjningsröse, 1 stenmur, 1 röjd yta			
Totalt antal undersökta		-gravar: 0	-boplatskonstruktioner: 0
Datering: Historisk tid; Nyare tid			

Beskrivning av undersökningsresultaten

Jönköpings läns museum har genomfört en arkeologisk utredning etapp 2 inför planerad bostadsbyggnation inom Kortebo 4:9 mfl (Strandängen) i Jönköping. Området som är ca 10 hektar stort är beläget vid Vätterns västra strand och sträcker sig från Djupadalsravinen till Vilhelmsro. Under 1900-talet har området präglats av dels sommarhus/villabebyggelse, dels barnhem och sjukhus. Drygt hälften av planområdet består idag av obebyggd åker- eller skogsmark. Genom den södra delen rinner en bäck i en djup ravin. Det topografiska läget intill Vättern samt lösfynd av en båtyxa (RAÄ 157:1) motiverade en utredning.

Landskapsanalys

Utredningsområdet är beläget inom norra delen av Bymarken, det stora landskapavsnittet nordväst om Jönköpings stad som från medeltid och framåt kom att läggas in under staden som betesmark (Vestbö-Franzén 2011:73-89). Som den sista och nordligast belägna enheten avhystes Sjöboda som låg strax norr om Strandängen år 1596 (raä 239). Inga kartor som visar byn eller dess in- och utägor finns bevarade. Däremot omnämns byn på senare kartor och med hjälp av bonitetsangivelser på en karta från 1800-talet kan man ringa in byns inägor (Vestbö-Franzén 2012). Den norra delen av utredningsområdet tycks sammanfalla med Sjöbodas förmodade åkermark. Troligtvis har åkermarken sträckt sig fram till Djupadalsravinen. Under 1900-talet har delar av området återgått till åkermark.

Resultat

I planområdets sydligaste del påträffades en 33 meter lång stenmur (ID2), en intilliggande röjd yta (ID3) samt ett röjningsröse (ID1). Dessa kan sättas samman med borgarnas bruk av marken under tidigmodern tid. Stenmuren motsvarar gränsen mellan lotterna 3 och 35 inom Svenska madens betesmarker på 1880 års karta (nr FVI182-5 i kommunarkivet). Inga fortsatta åtgärder föreslås i detta område då ingen exploatering planeras här.

Tjugo sökschakt öppnades inom åkermark och parkmark. Schakten var 17-87 meter långa och ca 2,7 meter breda. Sammanlagt öppnades 875 löpmeter schakt. I flera schakt kunde man se spår av jordflyttningar: sänkor och ojämnheter hade fyllts igen med sand och matjord, som mest 1,5 meter tjockt. Att följa ursprunglig topografi visade sig vara mycket svårt. Man hade använt lokal sand och grus vilket gjorde det svårt att se några lagerskillnader. Endast jordens lösa och lättgrävda karaktär indikerade att den framgrävda nivån inte var ursprunglig. Topografin i området har således varit betydligt ojämnare än idag. Troligtvis är det under den senaste åkerbruksperioden under 1900-talet som topografin ändrats och jämnats till.

I några av schakten framkom enstaka sotfläckar och i det allra sydligaste schaktet påträffades en ansamling mindre stenar i en sotig grop (A355). Anläggningen kan närmast betecknas som möjlig eldstad, då stenarna inte var skörbrända och sanden runt/under anläggningen inte heller var bränd. Anläggningen grävdes ut. Ingen kol (för datering) hittades. I övrigt framkom inga spår av anläggningar eller andra aktiviteter.

I sju schakt, belägna på topografiskt lämpliga platåer, sållades provrutor i matjorden närmast orörd nivå. Syftet var att leta efter eventuella fynd från framförallt förhistorisk tid. Rutorna var ca 0,6 meter i sida och 0,1 m djupa. Endast sentida tegel, glas och porslin påträffades.

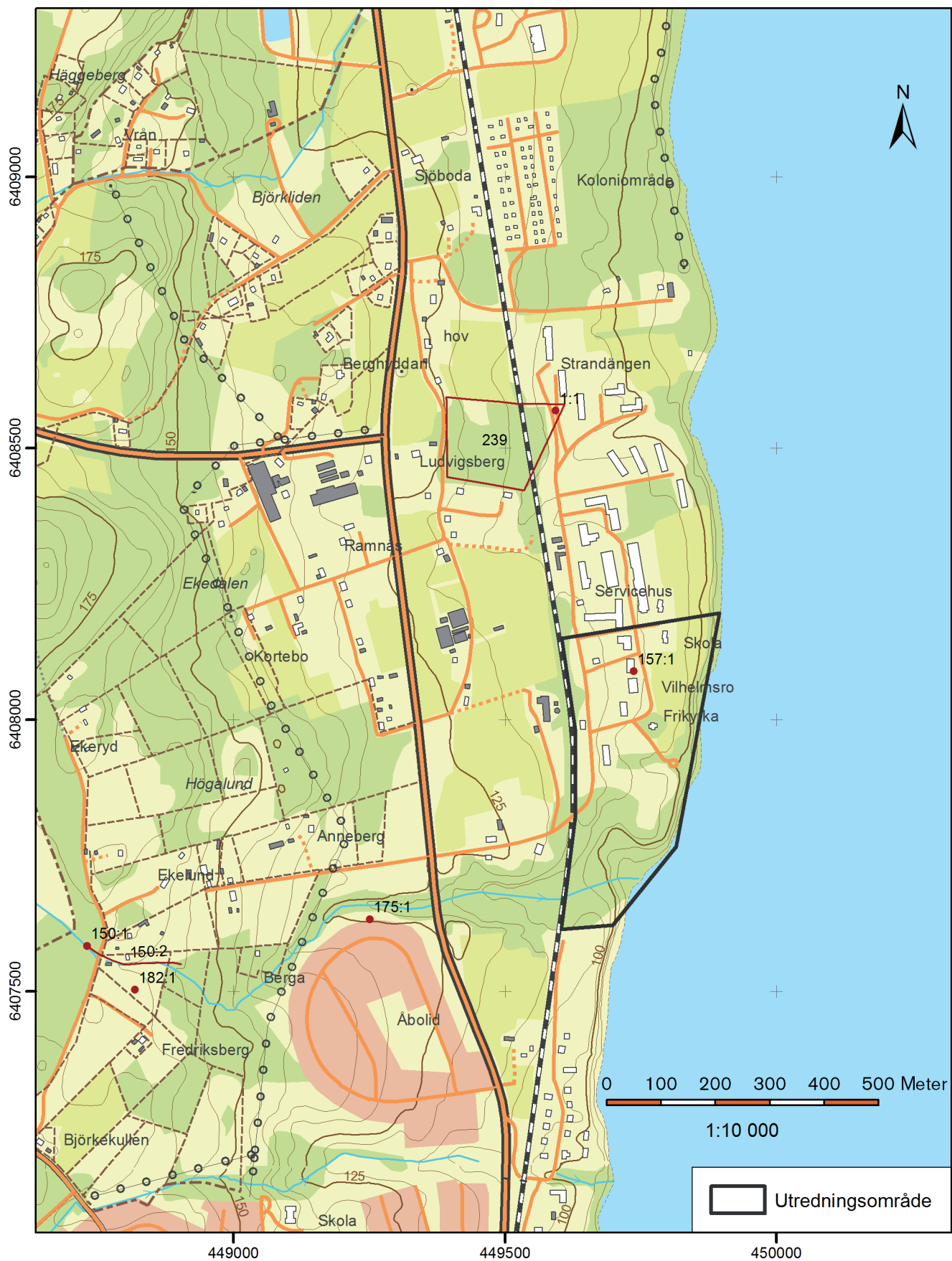
I samråd med länsstyrelsen beslutades att inga vidare arkeologiska åtgärder krävs inför exploatering.

Referenser:

- Vestbö-Franzén, Å. 2011. Hur byarnas mark blev Bymarken. i *Gudmundsgilletts årsbok 2011*. Habo
Vestbö-Franzén, Å. 2012. Landskapshistorisk analys - Strandängen. Arkivrapport i läns museets arkiv.

Kartor

- FVI182-5. Karta över stadsägorna på Bymarken. 1880. *Jönköpings kommunarkiv*

Utdrag ur digital översiktskarta (fastighetskartan) med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

OBJEKTABELL

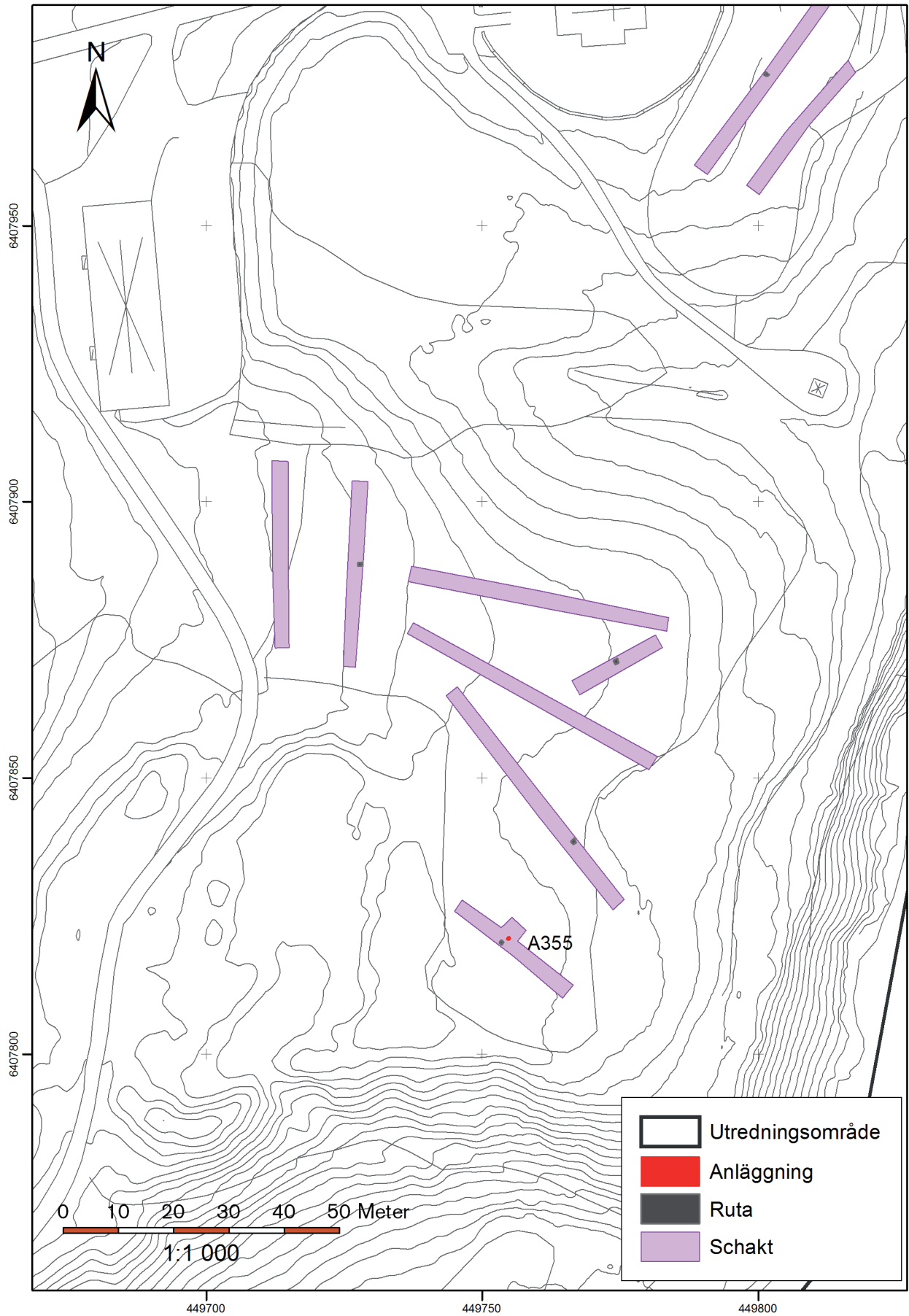
Obj. nr/ RAÄ-nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Osäker position	Osäker utbredn.
A355	Möjlig hård	0,7x0,6 m (NÖ-SV) stor och 0,1 m djup. Fyllningen bestod av sotig sand och total 0,05-0,15 m stora, delvis sotiga, stenar.	Osäker fornlämning		
ID 1	Röjningsröse	I det närmaste rund, ca 6 m i diam, 0,3-1 m hög. Fyllning: stenar 0,3-0,8 m i diam. Ligger neddragen i en sluttning.	OKHL	Ja. Tät lövskog. Inmätt med handdator.	
ID 2	Stenmur	33 m lång (NÖ-SV), 0,6-0,8 m bred och 0,2-0,4 m hög mur av löst liggande stenar. Stenarna är 0,2 -0,5 m i diam.	OKHL	Ja. Tät lövskog. Inmätt med handdator.	
ID 3	Röjd yta	Plan, stenfri yta, ca 25x12 m (Ö-V). Belägen i sluttning, strax intill och öster om ID 2.	ÖKHL	Ja. Tät lövskog. Inmätt med handdator.	

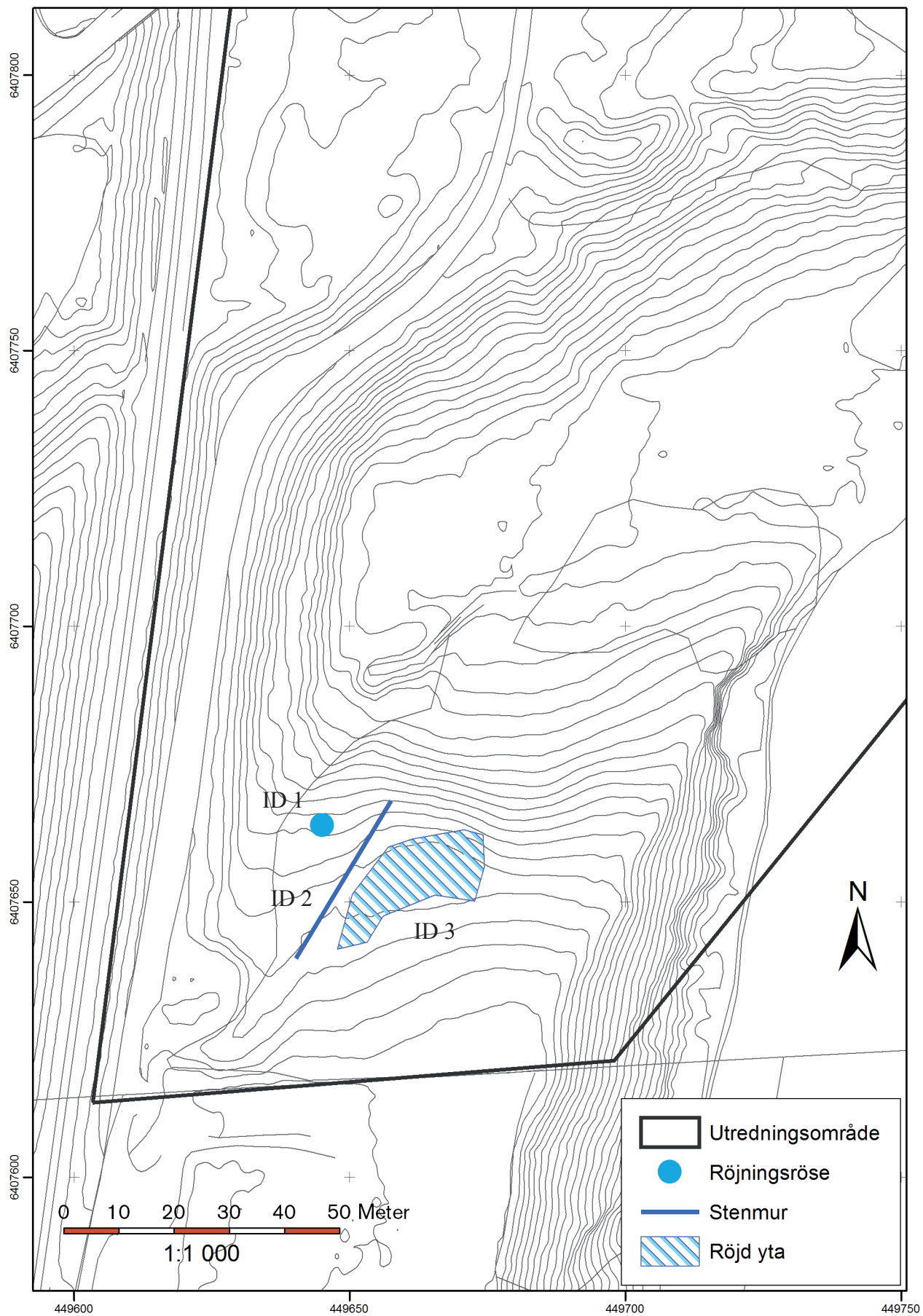
Schaktplan. Skala 1:4000.

Detalj, norra delen av utredningsområdet. Skala 1:1000.

Detalj, mellersta delen av utredningsområdet. Skala 1:1 000.

Detalj, södra delen av utredningsområdet. Skala 1:1 000.

Arkeologisk rapport 2012:68
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM